

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 99/2019-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. marca 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Mojmirá Mamojku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jánom Repášom, Trhová 4, Zvolen, vo veci

namietaného porušenia základného práva [REDACTED] podľa čl. 5 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 18 C 241/1993 a namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 14 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v bližšie neurčenom konaní a

namietaného porušenia základných práv [REDACTED] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 14 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 18 C 241/1993 a namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v bližšie neurčenom konaní a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“, „sťažovateľka“ a spoločne „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 18 C 241/1993 a namietaného porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 14 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v bližšie neurčenom konaní a namietaného porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj namietaného porušenia čl. 14 ústavy postupom okresného súdu a namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde je vedené konanie, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako žalobkyňa, vo veci náhrady škody na zdraví spôsobenej v dôsledku nesprávnej a zanedbanej liečby. V konaní okresného súdu sťažovateľku od roku 1993 ako maloletú zastupoval ako zákonný zástupca jej otec – sťažovateľ, následne v rokoch 1994 až 2010 bola sťažovateľka zastúpená právnymi zástupcami z radov advokátov a od roku 2010 bola sťažovateľka opätovne zastúpená sťažovateľom, avšak už ako opatrovníkom na základe uznesenia okresného súdu č. k. 18 C 241/1993-1054 zo 16. marca 2010. Ďalej je uvedené, že v polovici septembra v roku 2017 bol účastníkom konania okresného súdu prostredníctvom okresného súdu doručovaný rozsudok krajského súdu spolu s bližšie neurčeným uznesením krajského súdu, avšak len ako jedna poštová zásielka, ktorá bola adresovaná na meno a adresu sťažovateľky. Sťažovateľka však túto zásielku neprevzala, pretože je viac rokov nedostupná, resp. je nezvestná a doručovateľ odmietol zásielku vydať sťažovateľovi.

3. Sťažovateľ následne okresný súd žiadal osobne, ako aj písomnou sťažnosťou z 10. októbra 2017 (ďalej len „sťažnosť z 10. októbra 2017“) o nahliadnutie do spisu

a o doručenie uvedeného rozsudku krajského súdu a bližšie neurčeného uznesenia krajského súdu, čo mu však bolo okresným súdom odopreté s odôvodnením, že opatrovníctvo sťažovateľa, a teda jeho zastupovanie sťažovateľky, zaniklo dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), teda bolo účinné len do 30. júna 2016. Okresný súd a následne aj krajský súd sťažnosť z 10. októbra 2017 vyhodnotili ako neprípustnú, pričom s týmto názorom sa následne stotožnilo aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. K tomu sťažovateľ dodal: „... *Okolnosti postupu nesprávneho doručovania rozsudku súdu druhej inštancie spolu s bližšie neurčeným uznesením súdu druhej inštancie žalobkyňi, sú predmetom tejto ústavnej sťažnosti, pretože to vnímame ako postup, účelovo sledujúci zámer právoplatného skončenia súdnej veci bez toho, aby mala žalobkyňa pri konaní a rozhodovaní súdu druhej inštancie zastúpenie. Účastníkom na strane žalobcu neboli vôbec doručené rozhodnutia súdu druhej inštancie, a tak jej bolo znemožnené podať vo veci opravný prostriedok (dovolanie), či uplatňovanie iných práv.*“

4. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti je uvedené, že v prípade sťažovateľa je namietané porušenie čl. 14 ústavy a čl. 5 listiny. K tomu sťažovatelia dodali: „*Vo vzťahu k sťažovateľovi... nesprávnym postupom označených súdov došlo k porušeniu práva v zmysle Čl. 14 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré ustanovenie oprávňuje každého vstupovať do právnych vzťahov, mať práva a vykonávať ich, bez ohľadu na to či je v právnom vzťahu nositeľom práva alebo povinnosti. V prípade sťažovateľa... mať právo vykonávať funkciu opatrovníka a teda zástupcu sťažovateľky... v súdnom konaní sp. zn. 18C/241/1993...*“ Pokiaľ ide o sťažovateľku, predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, a to z dôvodu porušenia „*práva na prístup k súdu a zároveň k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo tak, že ak a) podľa názoru súdu malo v priebehu odvolacieho konania ku dňu 30.06.2016 zaniknúť opatrovníctvo sťažovateľky... súd mal povinnosť ju ako aj opatrovníka o tom upovedomiť v rámci poučovacej povinnosti v zmysle § 16 CSP, čo však súd nevykonal... Keďže súd druhej inštancie rozhodoval bez nariadenia pojednávania... tak sťažovateľka... v dôsledku nesprávneho postupu súdu nemala v čase konania a rozhodovania súdu druhej inštancie žiadne zastúpenie... Súd druhej inštancie svojim nesprávnym procesným postupom znemožnil sťažovateľke...*“

aby uskutočňovala jej patriace procesné práva tak v priebehu odvolacieho konania, najmä aby mala v čase konania a rozhodovania súdu druhej inštancie zastúpenie a tiež aj po skončení konania vo veci, pre prípadné podanie opravného prostriedku.“. Zároveň, pokiaľ ide o sťažovateľku, vytýka aj porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny z dôvodov: „... tým, že procesný súd postupoval v rozpore so zákonnými zásadami upravenými v § 223 ods. 1 CSP pri doručovaní predmetných rozhodnutí súdu druhej inštancie, že rozhodnutia doručoval len na meno a adresu a k rukám sťažovateľky... ktorá ich však nemohla ako nedostupná prevziať. O tejto skutočnosti mal konajúci súd vedomosť a napriek tomu ich nedoručil zároveň aj na meno a adresu a k rukám sťažovateľa... čím jej znemožnil aby uskutočňovala, a to aj prostredníctvom zástupcu jej patriace procesné práva, a odňal jej tým možnosť konať pred súdom, podať vo veci opravný prostriedok (dovolanie), či iné uplatňovanie práv...“

5. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd o ich ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že postupom okresného súdu tým, že doručoval rozsudok krajského súdu spolu s bližšie neurčeným uznesením krajského súdu len na meno, adresu a k rukám sťažovateľky, a nie aj sťažovateľovi, došlo v prípade sťažovateľky k porušeniu jej práv podľa čl. 14 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 a 38 ods. 2 listiny, a v prípade sťažovateľa k porušeniu jeho práva podľa čl. 5 listiny, a tým, že ak krajský súd vo svojom konaní dospel k záveru, že sťažovateľke zaniklo opatrovníctvo zo strany sťažovateľa, mal sťažovateľku o tom upovedomiť, k čomu nedošlo, a bol povinný sťažovateľke ustanoviť zástupcu v osobe procesného opatrovníka, čím došlo v prípade sťažovateľa k porušeniu jeho práva podľa čl. 14 ústavy a v prípade sťažovateľky k porušeniu jej práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Súčasne sa sťažovateľa domáhajú, aby im okresný súd a krajský súd spoločne a nerozdielne uhradili trovy konania. Tiež navrhli, aby okresný súd do 3 dní od doručenia nálezu bol povinný doručiť sťažovateľovi rozsudok krajského súdu spolu s bližšie neurčeným uz

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Predmetom ústavnej sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie čl. 5 listiny postupom okresného súdu a namietané porušenie čl. 14 ústavy postupom krajského súdu a sťažovateľkou namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny a namietané porušenie čl. 14 ústavy postupom okresného súdu a namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 14 ústavy každý má spôsobilosť na práva.

14. Podľa čl. 5 listiny každý má spôsobilosť na práva.

15. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

16. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

17. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva

alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti a túto odmietne (m. m. III. ÚS 227/2017).

K námietke porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 14 ústavy a čl. 5 listiny postupom okresného súdu a namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 14 ústavy postupom krajského súdu

18. Ako z podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, vo vzťahu k sťažovateľovi sa namieta postup okresného súdu spočívajúci v tom, že doručoval rozsudok krajského súdu spolu s bližšie neurčeným uznesením krajského súdu len na meno, adresu a k rukám sťažovateľky, a nie aj sťažovateľovi. V uvedenom videl sťažovateľ porušenie svojich základných práv podľa čl. 14 ústavy a podľa čl. 5 listiny, ktoré priamo spája s výkonom opatrovníctva vo vzťahu k sťažovateľke. Zároveň sťažovateľ namieta čl. 14 ústavy v dôsledku toho, že ak krajský súd dospel k záveru, že sťažovateľke zaniklo opatrovníctvo zo strany sťažovateľa, mal sťažovateľku o tom upovedomiť, k čomu nedošlo a bol povinný jej ustanoviť zástupcu v osobe procesného opatrovníka.

19. Zo skutočností uvedených v podanej ústavnej sťažnosti, ako aj z doručených príloh vyplýva, že sťažovateľ v konaní okresného súdu, ako aj v konaní krajského súdu nemal postavenie účastníka konania. Účastníčkou konania v procesnom postavení žalobkyne bola len sťažovateľka.

20. Sťažovateľ sa teda pred ústavným súdom domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa ústavy a listiny v konaní, ktorého sám nie je účastníkom, resp. sa v ňom nerozhoduje o jeho právach a povinnostiach. Vzhľadom na uvedené je potrebné túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti, pretože v prípade sťažovateľa neexistuje žiadna priama príčinná súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu (okresného súdu a krajského súdu) a základným právom alebo slobodou, ktorého porušenie pred ústavným súdom namieta.

21. Na základe uvedeného ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K námietke porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 14 ústavy a čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny postupom okresného súdu a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu

22. Vo vzťahu k sťažovateľke sa v podanej ústavnej sťažnosti namieta postup okresného súdu spočívajúci v tom, že doručoval rozsudok krajského súdu spolu s bližšie neurčeným uznesením krajského súdu len na meno, adresu a k rukám sťažovateľky, a nie aj sťažovateľovi, čím sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 14 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny, a tiež skutočnosť, že ak krajský súd vo svojom konaní dospel k záveru, že sťažovateľke zaniklo opatrovníctvo zo strany sťažovateľa, mal sťažovateľku o tom upovedomiť, k čomu nedošlo a bol povinný ustanoviť jej zástupcu v osobe procesného opatrovníka, v čom vidí sťažovateľka porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

23. Už v úvode tejto časti musí ústavný súd skonštatovať, že jeho pozornosti neušla absencia podpisu sťažovateľky na doručenom splnomocnení pre právnu zástupkyňu, ako aj na doručenej ústavnej sťažnosti samotnej. Z uvedeného dôvodu nie je možné v zásade ani jednoznačne dospieť k záveru, že samotná sťažovateľka mala vôľu predmetnú ústavnú sťažnosť podať. Uvedená skutočnosť podľa názoru ústavného súdu zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. b) a c) zákona o ústavnom súde.

24. Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že z podanej ústavnej sťažnosti a príloh k nej doručených vyplýva, že sťažovateľ bol ako opatrovník sťažovateľky ustanovený ešte podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Z odpovede okresného súdu datovanej

k 27. októbru 2017 na sťažnosť z 10. októbra 2017 je okrem iného zrejmé, prečo okresný súd doručoval rozsudok krajského súdu v napadnutom konaní spolu s bližšie neurčeným uznesením krajského súdu len sťažovateľke: „... zastúpenie žalobkyne opatrovníkom [REDAKOVANÉ] bolo účinné len do 30. 06. 2016, t. j. za účinnosti OSP, čo vyplýva aj z rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici... mal za to, že inštitút procesného opatrovníka CSP nepozná. Z týchto dôvodov pôvodný opatrovník žalobkyne nemal procesné postavenie opatrovníka a súd doručoval rozhodnutia krajského súdu postupom upraveným podľa novej procesnej právnej úpravy priamo žalobkyňi. K zrušeniu uznesenia o ustanovení opatrovníka sudkyňa nepristúpila z dôvodu, že nová zákonná úprava takýto inštitút z dôvodu neznámeho pobytu nepozná a opatrovníctvo sťažovateľa teda zaniklo zo zákona k 30. 06. 2016. Zo znaleckého posudku z roku 2002 ani z vyjadrenia samotného sťažovateľa a žalobkyne nevyplýva, že by táto nemohla samostatne konať pred súdom.“ Z uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že sťažovateľovo postavenie ako opatrovníka vo vzťahu k sťažovateľke bolo postavené na argumente, že nie je známe miesto, kde sa sťažovateľka nachádza, a to aj napriek skutočnosti, že má riadne evidovaný trvalý pobyt v registri obyvateľov Slovenskej republiky. Zároveň bolo potvrdené, že u sťažovateľky neboli zistené skutočnosti, ktoré by oprávňovali ustanovenie procesného opatrovníka z dôvodu, že by trpela napr. duševnou poruchou alebo by tu boli iné skutočnosti, ktoré by sťažovateľke znemožňovali samostatne konať v konaní pred súdmi.

25. Podľa ustanovenia § 106 ods. 1 písm. a) CSP ak nejde o doručovanie do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu, o doručovanie v osobitných prípadoch podľa § 107 ods. 2 a adresát neuviedol inú adresu na doručovanie, doručuje súd písomnosti fyzickej osobe na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky... K tomu je nutné dodať, že Civilný sporový poriadok neumožňuje ustanoviť podľa novej terminológie procesného opatrovníka pre účely doručovania písomností.

26. Ústavný súd uvádza, že účelom princípu okamžitej aplikability procesných noriem, teda použiteľnosti „nových“ procesných ustanovení na konania začaté a prebiehajúce podľa „starej“ úpravy, je zabezpečiť taký procesný priebeh jednotlivých

konaní, ktorý nepripúšťa alternatívne a v dôsledku toho sporné výklady pre časovú pôsobnosť príslušných predpisov alebo ich jednotlivých ustanovení (II. ÚS 185/2018).

27. Ústavný súd vo svojej stabilnej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, IV. ÚS 224/2018).

28. Vzhľadom na uvedené by aj v prípade, že sťažovateľka by mala a prejavila vôľu predmetnú ústavnú sťažnosť ústavnému súdu podať, bolo potrebné túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

29. Keďže došlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti ako celku, bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch v nej uplatnených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2019